



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

# NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 22/06-25

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 10. mája 2006 v senáte zloženom z predsedu Juraja Babjaka a zo sudcov Eduarda Bárány a Ľubomíra Dobríka prerokoval sťažnosť B., s. r. o., B., zastúpenej advokátom JUDr. D. K., B., ktorou namietala porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Prešov v konaní sp. zn. 7 C 148/05 (predtým sp. zn. Ro 14294/97), a takto

## **r o z h o d o l :**

1. Základné právo B., s. r. o., na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky v konaní vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 7 C 148/05 (predtým sp. zn. Ro 14294/97) p o r u š e n é b o l o .

2. B., s. r. o., p r i z n á v a primerané finančné zadosťučinenie v sume 20 000 Sk (slovom dvadsaťtisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Prešov p o v i n n ý zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

3. Okresný súd Prešov je povinný nahradiť B., s. r. o., trovy právneho zastúpenia v sume 5 302 Sk (slovom päťtisícristodva slovenských korún) na účet právneho zástupcu JUDr. D. K. do pätnástich dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Sťažnosti B., s. r. o., vo zvyšnej časti nevyhovuje.

## **O d ô v o d n e n i e :**

### **I.**

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 25. októbra 2005 doručená sťažnosť B., s. r. o., B., (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. D. K., B., ktorou namietala porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) Okresným súdom Prešov (ďalej len „okresný súd“) v konaní sp. zn. 7 C 148/05 (predtým sp. zn. Ro 14294/97).

Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 22/06-12 z 11. januára 2006 prijal sťažnosť sťažovateľky na ďalšie konanie.

Predseda okresného súdu sa na základe výzvy ústavného súdu z 22. februára 2006 vyjadril, že okresný súd netrvá na verejnom pojednávaní pred ústavným súdom. Právny zástupca sťažovateľky vo vyjadrení doručenom ústavnému súdu 9. marca 2006 oznámil, že netrvá na verejnom pojednávaní pred ústavným súdom.

Z uvedeného dôvodu ústavný súd využil možnosť postupu podľa ustanovenia § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a upustil od ústneho pojednávania, pretože vzhľadom na charakter posudzovanej veci, v ktorej je rozhodujúci prehľad spisu, nemožno od ústneho pojednávania očakávať ďalšie objasnenie veci.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti uviedla, že 20. augusta 1997 podala okresnému súdu návrh na vydanie platobného rozkazu, ktorým sa domáhala voči odporkyni uhradenia finančnej sumy s príslušenstvom. Okresný súd vydal navrhovaný platobný rozkaz až v júni 1998. Odporkyňa podala proti platobnému rozkazu odpor, ktorý okresný súd zaslal sťažovateľke na vyjadrenie až 24. augusta 2005, pričom od júna 1998 do augusta 2005 súd neurobil v danej veci žiadny úkon.

Sťažovateľka podala 8. septembra 2005 predsedovi okresného súdu sťažnosť na prieťahy v konaní, ktorou sa domáhala odstránenia vzniknutých prieťahov. Podpredsedníčka okresného súdu v liste zo 6. októbra 2005 označila „... sťažnosť za nedôvodnú s poukazom na to, že obdobie 6 rokov nečinnosti súdu vôbec nie je alarmujúce“.

S prihliadnutím na uvedené skutočnosti sťažovateľka vo svojom návrhu výroku rozhodnutia (petite) žiada, aby ústavný súd vyslovil porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v konaní sp. zn. 7 C 148/05 (predtým sp. zn. Ro 14294/97) a prikázal okresnému súdu konať v uvedenej veci bez zbytočných prieťahov. Zároveň sťažovateľka požaduje priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 20 000 Sk a náhrady trov právneho zastúpenia.

Ústavný súd výzvou z 22. februára 2006 požiadal predsedu okresného súdu, aby sa v zmysle ustanovenia § 29 ods. 6 zákona o ústavnom súde vyjadril k sťažnosti sťažovateľky. Predseda okresného súdu vo svojej odpovedi z 30. marca 2006 uviedol, že:

*„Dňa 8. 8. 1997 bol podaný právnym predchodcom sťažovateľa návrh na vydanie platobného rozkazu v dôsledku pohľadávky vzniknutej z druhej vlny kupónovej privatizácie. Súčasťou návrhu neboli listinné dôkazy, na ktoré sa navrhovateľ v návrhu odkazoval, avšak napriek tomu bol vydaný dňa 10. 6. 1998 platobný rozkaz. Proti platobnému rozkazu bol podaný odpor z dôvodu, že došlo k úhrade žalovanej sumy v splátkach dňa 14. 1. 1997 vo výške 100,- Sk, 28. 2. 1997 vo výške 100,- Sk, 13. 8. 1997 vo výške 300,- Sk, 2. 12. 1997 vo výške 300,- Sk, 15. 1. 1998 vo výške 200,- Sk a 15. 6. 1998 vo výške 450,- Sk, teda*

*v celkovej výške 1.450,- Sk. Tento odpor bol posúdený administratívnou pracovníčkou len ako odvolanie proti trovám konania, preto dňom 2. 7. 1998 bola vyznačená právoplatnosť platobného rozkazu okrem trov.*

*Rozhodnutia o trovách konania vo veciach súvisiacich s druhou vlnou kupónovej privatizácie sa rozhodovalo s odstupom času, vzhľadom na to, že nešlo o rozhodnutie vo veci samej a ich počet bol neprimerane vysoký. Po príchode vyšších súdnych úradníkov na súd boli tieto veci rozhodované priebežne a dochádzalo aj k prípadom, kedy bolo podanie odporcu posúdené inak, než pôvodne súdnou tajomníčkou. Aj v tomto prípade vyšší súdny úradník dňa 22. 8. 2005 dal pokyn na preradenie veci do registra C z dôvodu, že ide o odpor, pričom na platobnom rozkaze bol vyznačený C. Predmetná vec bola preradená do registra C dňa 23. 8. 2005 a zaevidovaná pod sp. zn. 7 C 148/2005. Následne bol zasielaný odpor navrhovateľovi na vyjadrenie, ktorý uznal, že ešte pred podaním žaloby začala odporkyňa pohľadávku splácať v splátkach, pričom ostali neuhradené iba trovy právneho zastúpenia a úroky z omeškania v sume 430,- Sk. Až podaním zo dňa 20. 1. 2006 zobrať navrhovateľ v časti návrh späť. Súd vo veci vytýčil termín pojednávania na 16. 3. 2006, kedy bol vyhlásený rozsudok, ktorým bola odporkyňa zaviazaná na zaplatenie 180,- Sk úrokov z omeškania a trov konania vo výške 200,- Sk. Rozsudok bol nadiktovaný a expedovaný 30. 3. 2006.*

*S poukazom na uvedené považujem ústavnú sťažnosť sťažovateľa za aroganciu. V žiadnom prípade nie je možné hovoriť o právnej neistote navrhovateľa, keďže jeho pohľadávka bola takmer v celosti uhradená ešte v roku 1998, čo sám priznáva.“*

Predseda okresného súdu vo svojom stanovisku zároveň navrhuje, aby ústavný súd vo svojom rozhodnutí vyslovil, že základné právo sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nebolo porušené.

## II.

Ústavný súd na základe sťažnosti sťažovateľky, stanoviska predsedu okresného súdu a najmä podrobného preštudovania rekonštruovaného spisu okresného súdu sp. zn. 7 C 148/05 (predtým sp. zn. Ro 14294/97) zistil nasledovný priebeh a stav konania:

Sťažovateľka doručila okresnému súdu 20. augusta 1997 návrh na vydanie platobného rozkazu s prílohami proti odporkyni vo veci uhradenia finančnej sumy s príslušenstvom. Okresný súd platobným rozkazom č. k. Ro 14294/97-3 z 10. júna 1998 uložil odporkyni uhradiť určenú finančnú sumu s príslušenstvom.

Odporkyňa doručila okresnému súdu 24. júna 1998 žiadosť o zrušenie platobného rozkazu. Okresný súd vydal 6. augusta 1998 pokyn na doručenie prípisu odporkyni, pričom tento prípis bol kanceláriou súdu vypravený 3. februára 1999 (č. 1. 5 spisu).

Odporkyňa doručila okresnému súdu 12. februára 1999 odpoveď na predmetný prípis. Okresný súd vydal 30. apríla 1999 pokyn na predloženie spisu podpredsedníčke okresného súdu za účelom pridelenia spisu sudcovi na rozhodnutie o odvolaní proti trovám konania.

Okresný súd vydal 22. augusta 2005 pokyn na preradenie spisu do registra C okresného súdu. Okresný súd vydal 24. augusta 2005 pokyn na doručenie odporu sťažovateľke na vyjadrenie v určenej lehote. Sťažovateľka doručila okresnému súdu 12. septembra 2005 vyjadrenie k odporu.

Okresný súd nariadil 8. decembra 2005 termín pojednávania na 16. marec 2006 a vydal 15. decembra 2005 pokyn na doručenie uznesenia č. k. 7 C 148/05-22 z 15. decembra 2005 účastníkom konania. Okresný súd výzvou z 15. decembra 2005 požiadal sťažovateľku o predloženie písomností týkajúcich sa predmetu konania v určenej lehote a zaslal stanovisko sťažovateľky odporkyni na vyjadrenie.

Posudzovaný spis bol 3. januára 2006 predložený ústavnému súdu a 20. januára 2006 vrátený okresnému súdu. Odporkyňa doručila okresnému súdu 10. januára 2006 vyjadrenie k stanovisku sťažovateľky. Právny zástupca sťažovateľky doručil 23. januára 2006 okresnému súdu oznámenie o čiastočnom späťvzati návrhu.

Okresný súd vydal 25. januára 2006 pokyn na doručenie výzvy sťažovateľke týkajúcej sa upresnenia petitu návrhu. Vyjadrenie sťažovateľky bolo okresnému súdu doručené 23. februára 2006. Okresný súd vydal 28. februára 2006 pokyn na doručenie vyjadrenia sťažovateľky odporkyni.

Na pojednávaní 16. marca 2006 okresný súd uznesením pripustil zmenu petitu návrhu a rozsudkom č. k. 7 C 148/05-42 rozhodol o povinnosti odporkyne uhradiť sťažovateľke úroky z omeškania a trovy konania, pričom sťažovateľke nepriznal náhradu trov právneho zastúpenia. Okresný súd prípisom z 30. marca 2006 vydal pokyn na doručenie rozsudku účastníkom konania. Uvedeným záznamom (č. l. 44 spisu) posudzovaný spis končí.

### III.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa svojou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia základného práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Len prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby neodstráni a nemôže odstrániť. Až právoplatným rozhodnutím, bez ohľadu na to, či vyznie v prospech alebo neprospech účastníka, sa vytvára právna istota. Preto na naplnenie ústavného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby všeobecný súd iba o veci konal a nerozhodol ju s účinkami právoplatnosti a prípadne vykonateľnosti svojho meritórneho rozhodnutia.

Základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov sa naplní, ako to konštantne ústavný súd vo svojich rozhodnutiach uvádza, až právoplatným rozhodnutím štátneho orgánu, na ktorom sa osoba domáha odstránenia právnej neistoty ohľadom svojich práv (napr. rozhodnutia sp. zn. II. ÚS 26/95, I. ÚS 10/98, I. ÚS 89/99 a ďalšie).

Sťažovateľka doručila predsedovi okresného súdu 8. septembra 2005 sťažnosť na priet'ahy v predmetnom konaní. Podpredsedníčka okresného súdu v odpovedi zo 6. októbra 2005 uviedla, že sťažnosť sťažovateľky nepovažuje za dôvodnú.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (napr. rozhodnutia sp. zn. II. ÚS 74/97, I. ÚS 70/98, II. ÚS 813/00, III. ÚS 205/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníkov súdneho konania a postup samotného súdu.

Pokiaľ ide o kritérium „právna a faktická zložitost' veci“, ústavný súd konštatuje, že predmetom sporu je návrh na vydanie platobného rozkazu a rozhodnutie vo veci príslušenstva pohľadávky, teda ide o vec, ktorá patrí po právnej a skutkovej stránke do štandardnej rozhodovacej agendy všeobecného súdnictva s rozsiahlou judikatúrou v tejto oblasti.

Správanie účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Ústavný súd pri preskúmaní spisu nezistil žiadnu okolnosť, ktorou by sťažovateľka prispela k zbytočným priet'ahom v konaní, zároveň však poznamenáva, že pri skoršom podaní by bola sťažnosť na priet'ahy účinným prostriedkom nápravy.

Tretím hodnotiacim kritériom, ktorým ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, bol postup samotného okresného súdu. Pri skúmaní skutočnosti, či v dôsledku postupu okresného súdu došlo k porušeniu vyššie uvedeného práva, ústavný súd zistil, že okresný súd bol v určitých obdobiach nečinný, pričom plynulému postupu nebránila zákonná prekážka v konaní (napr. rozhodnutia sp. zn. II. ÚS 3/00, III. ÚS 46/04).

Ústavný súd hodnotí obdobia nečinnosti okresného súdu od 31. augusta 1997 do 10. júna 1998 (9 mesiacov) a od 30. apríla 1999 do 22. augusta 2005 (75,5 mesiaca) ako zbytočné prietahy zo strany okresného súdu v trvaní 84,5 mesiaca. Navyše z posudzovaného spisu ústavný súd zistil, že pokyn zákonného sudcu na zaslanie prípisu zo 6. augusta 1998 bol realizovaný až 3. februára 1999 (takmer po 6 mesiacoch), čo nemožno hodnotiť ako obvyklú lehotu, v rámci ktorej je prípis vypravený.

Predseda okresného súdu vo vyjadrení z 30. marca 2006 pripustil, že došlo k určitej chybe pri posúdení odporu administratívnou pracovníčkou okresného súdu, ale k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa jeho názoru nedošlo preto, lebo istina pohľadávky bola odporkyňou uhradená ešte v období, keď bol súdu doručený návrh na vydanie platobného rozkazu, pričom súd nerozhodol len o výške úrokov z omeškania a trovách konania, čím v zásade nie je možné narušiť právnu istotu sťažovateľky - s prihliadnutím na predmet sporu - finančnú sumu zhruba 1 000 Sk.

Ústavný súd uvedenú argumentáciu okresného súdu nepovažuje za primeranú z dôvodu, že plynulému konaniu v danej veci (rozhodnúť o úrokoch z omeškania a trovách konania) nebránila žiadna zákonná prekážka v konaní a ústavou zaručené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov nie je podmienené finančnou hodnotou sporu (túto skutočnosť je možné ďalej zohľadniť v rámci konkrétnych okolností, ktoré majú vplyv na priznanie požadovaného primeraného finančného zadosťučinenia).

Ústavný súd preto s prihliadnutím aj na ustanovenie § 100 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku postup okresného súdu v predmetnej veci vyhodnotil ako konanie,

v ktorom došlo k zbytočným priet'ahom zo strany okresného súdu v celkovej dĺžke 84,5 mesiaca.

Právo zaručené podľa čl. 48 ods. 2 ústavy sa realizuje takým konaním všeobecných súdov, ktoré plynule smeruje k odstráneniu právnej neistoty osoby, ktorá sa obrátila na súd v konkrétnej veci (napr. rozhodnutie sp. zn. II. ÚS 40/97).

Na základe týchto dôvodov ústavný súd dospel k názoru, že bolo porušené základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, tak ako jej ho zaručuje čl. 48 ods. 2 ústavy.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie základných práv a slobôd vzniklo nečinnosťou, môže ústavný súd prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Vzhľadom na to, že okresný súd vyniesol 16. marca 2006 rozsudok v merite veci, ústavný súd mu neprikázal konať bez zbytočných priet'ahov. Ak bude vo veci znova činný, tak mu povinnosť bezpriet'ahového konania vyplýva priamo z ústavy.

#### IV.

Pretože ústavný súd rozhodol o porušení práva sťažovateľky, zaoberal sa aj jej žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde „Ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha“.

Ústavný súd pri stanovení výšky primeraného finančného zadost'učinenia vzal do úvahy obdobia nečinnosti okresného súdu, zároveň však prihliadol aj na skutočnosť, že nečinnosťou bola prehĺbená právna neistota s'ťažovateľky vo veci príslušenstva pohľadávky, pričom istina pohľadávky bola odporkyňou uhrádzaná v splátkach v období doručenia návrhu s'ťažovateľky na vydanie platobného rozkazu, preto považoval za primerané finančné zadost'učinenie sumu 20 000 Sk.

Pri stanovení výšky primeraného finančného zadost'učinenia vychádzal ústavný súd zo záujmu ochrany ústavnosti a zo zásad spravodlivosti, o ktoré sa opiera Európsky súd pre ľudské práva, keď priznáva spravodlivé zadost'učinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

V súlade s ustanovením § 36 ods. 1 zákona o ústavnom súde trovy konania pred ústavným súdom uhrádza účastník zo svojho. Na základe ustanovenia § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde, ktorý v odôvodnených prípadoch umožňuje ústavnému súdu podľa výsledku konania uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy, ústavný súd priznal s'ťažovateľke náhradu trov právneho zastúpenia, pretože ústavný súd rozhodol, že základné právo s'ťažovateľky bolo porušené, a teda mala vo veci úspech.

Pri výške náhrady trov právneho zastúpenia ústavný súd vychádzal z ustanovenia § 11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška č. 655/2004 Z. z.“), ktoré upravuje výšku odmeny za zastupovanie pred ústavným súdom, ak predmet sporu nie je oceníteľný peniazmi, odmena za jeden úkon je jedna šestina výpočtového základu. Predmetom konania pred ústavným súdom je ochrana základných práv a slobôd, ktorá nie je oceníteľná peniazmi.

Podľa § 1 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. výpočtovým základom na účely tejto vyhlášky je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok predchádzajúceho kalendárneho roka.

Vzhľadom na skutočnosť, že dva úkony právnej služby boli zrealizované v roku 2005, ústavný súd vychádzal pri týchto úkonoch z oznámenia Štatistického úradu Slovenskej republiky, podľa ktorého za prvý polrok 2004 bola priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky 15 008 Sk, preto ústavný súd priznal náhradu trov za dva úkony právnej pomoci, každý v hodnote 2 501 Sk. Ústavný súd rozhodol aj o priznaní náhrady výdavkov na miestne telekomunikačné výdavky a miestne prepravné vo výške jednej stotiny výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z., t. j. dvakrát 150 Sk.

Právny zástupca sťažovateľky požadoval náhradu trov právneho zastúpenia v celkovej sume 5 320 Sk. Vzhľadom na to, že suma trov právneho zastúpenia podľa vyhlášky je 5 302 Sk, ústavný súd priznal trovy právneho zastúpenia v tejto sume, ktorú ústavný súd zaviazal okresný súd uhradiť právnemu zástupcovi sťažovateľky (ustanovenie § 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto nálezu.

V zmysle čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, je potrebné pod „právoplatnosťou rozhodnutia“ uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

**P o u č e n i e :** Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. mája 2006